

Л. Ф. Компанцева,
д-р філол. наук, проф.,
Національна академія СБ України,
завідувачка кафедри стратегічних комунікацій
та прикладної лінгвістики
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7902-9209>

«БИТВА НАРАТИВІВ» ЯК МАРКЕР ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ (КОНТЕНТ-АНАЛІЗ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ ХАРКІВЩИНИ)

З початком повномасштабного вторгнення РФ в нашу Державу «битва наративів» відбувається щоденно на системному, національному і місцевому рівнях. Контент-аналіз наративних дискурсів дозволяє як спрогнозувати події в реальному просторі (загострення воєнної ситуації, можливі обстріли, напрями і теми комунікації на міжнародному рівні тощо), так й визначити стан когнітивної стійкості суспільства.

Мета статті — на основі контент-аналізу інформаційного простору Харківщини дослідити битву українських і проросійських наративів, що маркують певні події гібридної війни. **Об'єктом дослідження** є битва наративів як маркер гібридної війни; **предметом** — когнітивне протистояння проросійських та українських наративів в інформаційному просторі Харківщини. **Джерельну базу дослідження** становлять результати контент-аналізу інформаційного простору Харківщини у період січень-березень 2024 року (понад 500 тис. од.). **Наукова новизна** полягає в тому, що вперше зроблено аналіз битви наративів у певному регіоні України, задля прогнозування подій (воєнних, соціально-політичних) в реальному вимірі. **Теоретична цінність** дослідження полягає в обґрунтуванні практичної значущості наукових лінгвістичних пошуків в умовах повномасштабної агресії РФ проти України. **Практичне значення наданих матеріалів** — у виробленні алгоритму аналізу «битви наративів» задля прогнозування подій в реальності.

Методологія дослідження. Контент-аналіз проведений на основі технології Великих Даних (Big Data) та комплексу аналітичних алгоритмів інформаційно-аналітичного сервісу Attack Index, який дозволяє визначати ступінь інформаційного резонансу або небезпеки інформаційних потоків за обраними темами / персоналіями.

Доведено, що російська пропаганда намагається транспортувати низку деструктивних наративів із російського медійного простору в український: «РФ окупує Харків, можливі повторні атаки на Харків і Київ»; «В Україні відбудеться масштабна мобілізація для поповнення "катастрофічних" втрат»; «Росія перехопила ініціативу на всіх фронтах» та ін. Харківські медійники у зазначений період перемогли у битві наративів, використовуючи такі стратегії: ігнорування російських наративів,

спрямованих на те, щоб викликати у громадян почуття безвиході та бажання здати місто ворогу; просування позитивних регіональних терапевтичних наративів «Харків — моє місто», «Харків вистоїть, необхідно об'єднуватися для протидії ворогу» та національного — «Обстріли Харкова та інших міст України — військовий злочин».

Перспективним вважається дослідження системної організації та використання наративного дискурсу в гібридному протистоянні.

Ключові слова: наративний дискурс, битва наративів, гібридна війна, національна когнітивна стійкість, лексичний маркер.

L. F. Kompantseva,

ScD in Philology, Professor,

National Academy of the Security Service of Ukraine,

Head of the Department of Strategic Communications and Applied Linguistics

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7902-9209>

«BATTLE OF NARRATIVES» AS A MARKER OF HYBRID WARFARE (CONTENT ANALYSIS OF THE INFORMATION SPACE OF THE KHARKIV REGION)

Since the Russian Federation's full-scale incursion into our country, there has been a notable shift in the narrative landscape at the systemic, national and local levels. By analyzing the content of narratives, it may be possible to make predictions about what will happen in the real world. These could include things like the military situation, the possibility of shelling, and the topics and directions of communication at the international level.

The aim of this article is to study the Ukrainian and pro-Russian narratives that have emerged in response to certain events of the hybrid war, with a view to gaining insights into how these narratives are shaping the information space of the Kharkiv region.

The object of this study is to examine the battle of narratives as a potential marker of hybrid warfare. **The subject** is the cognitive confrontation between pro-Russian and Ukrainian narratives in the information space of the Kharkiv region. The study is based on the findings of a content analysis of the information space of the Kharkiv region carried out between January and March 2024, which involved the analysis of over 500,000 items.

It is a **significant contribution** to the field of study that this is the first time the battle of narratives in a specific region of Ukraine has been analyzed in order to predict events (military and socio-political) in the real world. The study offers a **theoretical contribution** to the field by demonstrating the practical significance of scientific linguistic research in the context of Russia's full-scale aggression against Ukraine.

The practical significance of scientific research may be seen in the development of an algorithm for analyzing the "battle of narratives" in order to predict events in reality.

The research methodology involved a content analysis conducted on the basis of Big Data technology and a set of analytical algorithms from the Attack Index information and analytical service. This approach allowed us to determine the degree of information resonance or danger of information flows on selected topics/personalities.

It has been proven that Russian propaganda tries to transport a number of destructive narratives from the Russian media space into the Ukrainian one: «The Russian Federation is occupying Kharkiv, repeated attacks on Kharkiv and Kyiv are possible»; «A large-scale mobilization will take place in Ukraine to replenish the “catastrophic” gates»; «Russia seized the initiative on all fronts» and others. Kharkiv media during the mentioned period won the battle of narratives, using the following strategies: ignoring Russian narratives aimed at causing citizens a sense of hopelessness and a desire to surrender the city to the enemy; promotion of positive regional therapeutic narratives «Kharkiv is my city», «Kharkiv will stand, it is necessary to unite to oppose the enemy» and national — «Shocking of Kharkiv and other cities of Ukraine is a war crime».

It seems that further study of the systemic organization and use of narrative discourse in hybrid confrontation could prove beneficial.

Key words: narrative discourse, battle of narratives, hybrid warfare, national cognitive resilience, lexical marker.

Постановка проблеми та її актуальність. Лінгвістика давно вийшла за межі «класичної» науки й все більше набуває прикладного характеру. Затребуваність лінгвістичних підходів у системі аналізу подій інформаційного простору — сигнал загострення соціально-політичної або воєнної ситуації, що ми й спостерігаємо сьогодні. Так, поняття *наратив*, *наративний дискурс* із предмета філософських і лінгвістичних досліджень перетворилися на інструментарій інформаційного протистояння, про що свідчить виникнення метафори «битва наративів», яка поступово набуває термінологічного статусу. З початком повномасштабного вторгнення РФ в нашу Державу «битва наративів» відбувається щоденно на системному, національному і місцевому рівнях. Контент-аналіз наративних дискурсів дозволяє як спрогнозувати події в реальному просторі (загострення воєнної ситуації, можливі обстріли, напрями і теми комунікації на міжнародному рівні тощо), так й визначити стан національної стійкості суспільства. Отже, необхідність дослідження ворожих наративних дискурсів, визначення алгоритмів позиціонування стратегічних наративів нашої Держави в глобальному інформаційному просторі обумовлюють актуальність цієї статті.

Аналіз останніх досліджень із проблеми. У сучасній українській лінгвістиці широко представлені дослідження дискурсу і наративу, але об'єднання цих двох понять в єдиному методологічному вимірі й терміні *наративний дискурс* відбулося недавно, коли дослідники звернулися до вивчення когнітивних і комунікативних аспектів феномену гібридної війни, що потребувало використання потенціалу когнітивно-лінгвістичних, дискурсологічних та наратологічних підходів.

Феномен наративного дискурсу вперше розглянуто у праці «Час і розповідь» П. Рікера, який запропонував теорію наративної композиції будь-якого дискурсу [12]. Філософ звернувся до стародавніх трактатів, зокрема «Поетики» Аристотеля та «Сповіді» Августина Блаженного, й зазначив, що саме в цих працях «окреслюється велика сфера поетики (poiesis від грец. творчість, творіння), що вбирає в себе метафоричне висловлювання і наративний дискурс» [12, с. 9]. Наратив П. Рікер визначає через категорії *mimesis* (поняття міметичної діяльності) і *mythos* (поняття побудови інтриги) (1) як наслідування реальних подій та репрезентація деяких фактів (2), як упорядкування та зведення останніх в єдину смислову конфігурацію, сюжет. «Я говорю, що для мене світ — це сукупність референцій, що відкриваються різноманітними видами дескриптивних або поетичних текстів, які я прочитав, зрозумів і полюбив. Розуміти ці тексти — означає інтерпретувати життєву ситуацію, усі значення якої з простої життєвої обставини складає світ» [11].

Ідея наративного дискурсу була розвинута Й. Брокмеером, який визначив наратив як підвид дискурсу, що відрізняється від інших типів дискурсу «дискурсивною виключністю» й відкритим характером; «нاراتив виступає не стільки описом певної онтологічно-артикулятивної реальності, скільки інструкцією для конституювання цієї реальності» [3, с. 37].

Ж.-Ф. Ліотар також визначає нарацію як один із можливих типів дискурсу. Дослідник вирізняє «легітимуючі» макронаративи і «язичницькі» мікронаративи. «Легітимуючі» наративи обґрунтовують існуючий політичний устрій й обумовлені ними закони, моральні норми, спосіб мислення й соціальні інститути. «Язичницькі» мікронаративи забезпечують цілісність буденного життя в його повсякденному досвіді на рівні окремих первинних колективів. У сучасній науці «нاراتивне знання, що виражене у формі різних повідомлень, ... не надає великого значення питанню своєї легітиматії, підтверджує саме себе через передачу своєї прагматики, і тому не апелює до аргументації або наведення доказів, ... поєднує нерозуміння проблем наукового дискурсу з певною толерантністю до нього, розглядає його лише як різновид у родині наративних культур» [4].

Дискурсивне трактування наративу пропонується у Словнику наратології Дж. Принса, де наратив розуміється як результат, процес, об'єкт, дія, структура одного або кількох подій, визначається спрямованість інформації, що міститься в ньому, на адресата [10, с. 58]. Філософські й лінгвістичні міркування щодо сутності наративного дискурсу трансформувалися в поняттєвий апарат інформаційних і психологічних операцій, впроваджений в країнах НАТО, зокрема битва наративів визначається як «розвинута боротьба у пізнавальному/ когнітивному напрямку/сфері інформаційного простору, так як традиційна війна відбувається у фізичному просторі ... Ключовий компонент “битви наративів” — добитися успіху у створенні перспектив у конфлікті в умовах, відповідних вашим зусиллям» [9].

В Україні метафора «битва наративів» набула статусу терміну й використовується науковцями [7], медійниками [2] та аналітиками [1].

Мета статті — на основі контент-аналізу інформаційного простору Харківщини дослідити битву проросійських та українських нарративів, що маркують певні події гібридної війни. Для реалізації зазначеної мети поставлено такі **завдання**: довести дієвість нарративного дискурсу в організації подій гібридної війни; прослідкувати експорт та адаптацію проросійських нарративів в українському інформаційному просторі; на прикладі контент-аналізу інформаційного простору Харківщини довести дієвість проактивної контрнарративної діяльності у формуванні національної когнітивної стійкості. **Об'єктом дослідження** є битва нарративів як маркер гібридної війни; **предметом** — когнітивне протистояння проросійських та українських нарративів в інформаційному просторі Харківщини. **Джерельну базу дослідження** становлять результати контент-аналізу інформаційного простору Харківщини у період січень-березень 2024 року (понад 500 тис одиниць).

Наукова новизна полягає в тому, що вперше зроблено аналіз битви нарративів у певному регіоні України, задля прогнозування подій (воєнних, соціально-політичних) у реальному вимірі.

Теоретична цінність дослідження полягає в обґрунтуванні практичної значущості наукових лінгвістичних пошуків в умовах повномасштабної агресії РФ проти України. **Практичне значення наданих матеріалів наукових пошуків** — у виробленні алгоритму аналізу «битви нарративів» задля прогнозування подій в реальності.

Методологія дослідження. Контент-аналіз проведений на основі технології Великих Даних (Big Data) та комплексу аналітичних алгоритмів інформаційно-аналітичного сервісу Attack Index [8], який дозволяє визначити ступінь інформаційного резонансу або небезпеки інформаційних потоків за обраними темами / персоналіями.

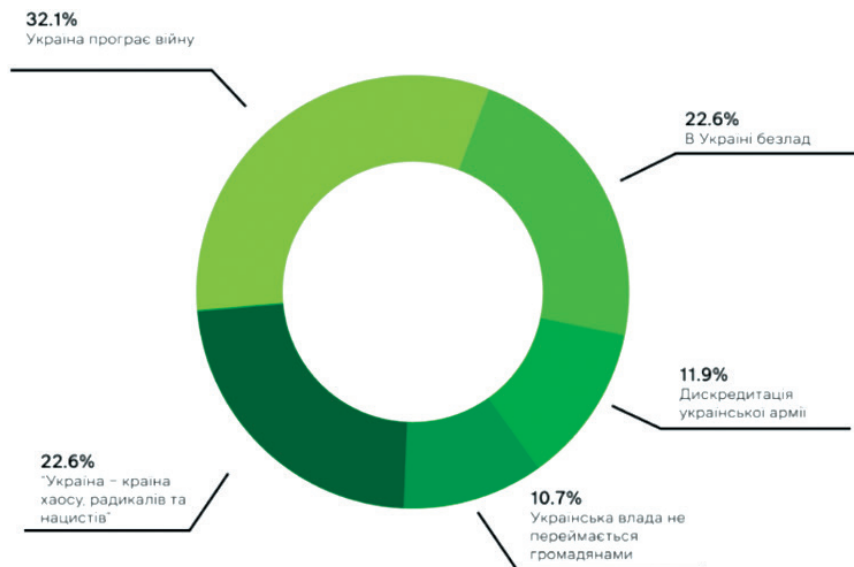
Сервіс використовує українсько-, російсько- та англійськомовні бази даних моніторингу за останні 20 років, зокрема: соціальні мережі: фейсбук, інстаграм, живий журнал, Вконтакте, телеграм, ютуб, однокласники та інші; 10 000+ веб-сайтів — ЗМІ, блоги, форуми; ТВ і радіо.

Виклад основного матеріалу. Битва нарративів — маркер гібридної війни. Аналіз нарративного дискурсу ворога дозволяє спрогнозувати його дії в реальності. Так, у 2021 році, напередодні повномасштабного вторгнення РФ в нашу Державу, у Донецьку розроблено доктрину «Русский Донбас». Видання EurAsia Dayli надрукувало інтерв'ю з авторами доктрини, в якому головну мету документу визначено таким чином: *«Одна з головних цілей доктрини — нагадати цим регіонам, Харкову, Одесі, Дніпропетровську, Миколаєву, Херсону, про те, що ці руські регіони, братські для Донбасу і Росії»* [6]. Тобто названі всі ті міста, які стали мішенями найагресивніших російських атак з 24.02.2022.

Контент-аналіз інформаційного простору Харківщини з січня по березень 2024 року дозволив спрогнозувати реакцію харків'ян на погрози РФ захватити місто й визначити проросійські нарративи, що апробувалися на цільових аудиторіях Харкова і потенційно мали розповсюджуватися в інформаційному просторі всієї України.

За даними незалежної харківської медіаплатформи «Гвара Медіа» на початку 2024 року російської пропагандою просувалися наративи, спрямовані на те, щоб викликати у мешканців Харкова почуття безвиході, яке мало призвести до бажання здати місто армії РФ [5].

Серед найпоширеніших наративів просувалися такі: «Україна програє війну», «В Україні безлад», «Дискредитація армії України», «Україна — країна хаосу, радикалів та нацистів», «Українська влада не переймається громадянами» (Скриншот 1).

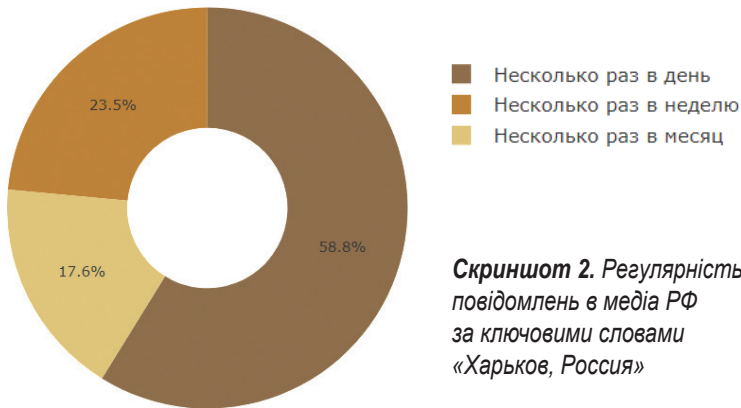

Скриншот 1. Деструктивні російські наративи в інформаційному просторі Харківщини, початок 2024 року

Аналітики «Гвара Медіа» зазначили системний характер деструктивного російського наративного дискурсу. «Ми знайшли підтвердження цьому в телеграмі “Цифровая армия России”. Вони у завданнях для фейкоробів прописують: “Ви маєте у коментарях або дописах викликати в українців враження, ніби все пропало і надії немає”. Раніше росіяни працювали на емоцію злості, але злість не спонукає людину здатися. Проте розчарування, сум і пригнічення — навпаки. Фейки в інформаційному просторі спонукають українців зневіритися й скласти руки» [5].

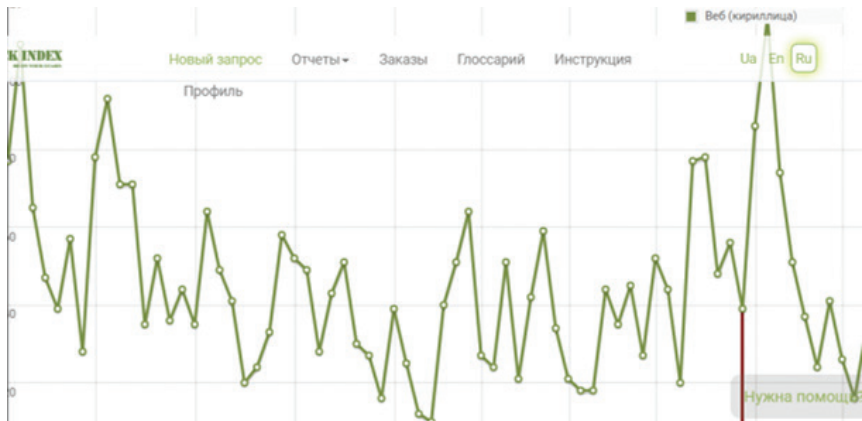
Системність просування Росією деструктивних наративів підтверджують і наші дослідження. Як ключові були задані слова «Харьков, Россия» — для пошуку в російських медіа і «Харків, Росія, окупація» — для пошуку в медіа України.

За період січень-березень 2024 року в російських медіа за заданими ключовими словами знайдено 3 тис 145 публікацій, які виходили регулярно: кілька разів на день або тиждень (Скриншот 2), що є показником системної інформаційної операції.

Скриншот 2. Регулярність повідомлень в медіа РФ за ключовими словами «Харьков, Россия»

Про те, що тема завоювання Харкова була актуальна для російських медіа, свідчить графік на Скриншоті 3. За нашим аналізом, активність в інформаційному просторі передувала загостренню воєнних дій на Харківському напрямку або масованим обстрілам.

Скриншот 3. Інтенсивність просування повідомлень в медіа РФ за ключовими словами «Харьков, Россия», січень-березень 2024 року

Так, 29 лютого 2024 року російські медіа реалізовували низку наративів, які в подальшому було трансльовано в інформаційний простір України (Скриншот 4):

«РФ окупує Харків, можливі повторні атаки на Харків і Київ» (*Україна втратить Харків і Одесу*);

«Міська влада корумпована» (*виділення коштів на ремонт однієї з доріг Харківщини — міська влада збирається тікати з обласного центра*);

«Харків обіймає п'яте місто по криміналу у Східній Європі»;

«В Україні відбудеться масштабна мобілізація для поповнення "катастрофічних" втрат» (*ЗСУ створюють «живі щити» зі стариків і «руських»; прихильників руського миру відловлюють СБУ, ЗСУ та відправляють на передову*);

«Росія перехопила ініціативу на всіх фронтах» (*«Кулак Мордвичева» знесе укріплення ЗСУ під Курахово і Красногорівкою*).

1. **Украина потеряет Харьков и Одессу - бывший разведчик США Риттер**

NewsFront

Обсяг сюжету: 17. Період: 2024.02.29 00:13 - 2024.02.29 19:29

2. **Фронтная сводка МО РФ о ходе СВО на 29 февраля 2024, полная версия**

Аргументы Недели

Обсяг сюжету: 17. Період: 2024.02.29 08:51 - 2024.02.29 20:10

3. **В ряде областей Украины объявили воздушную тревогу**

RT на русском

Обсяг сюжету: 17. Період: 2024.02.29 00:08 - 2024.02.29 23:33

4. **Сегодня, 18:59 Русские "размотали" элитный спецназ на Тендровской косе, HIMARS накрыл**

X-True.info

Обсяг сюжету: 9. Період: 2024.02.29 00:10 - 2024.02.29 21:42

5. **Западные СМИ отметили наличие на территории Украины иностранных военных**

Красная Весна

Обсяг сюжету: 12. Період: 2024.02.29 01:09 - 2024.02.29 22:52

Обсяг сюжету: 8. Період: 2024.02.29 00:19 - 2024.02.29 18:10

8. **В США допустили крах обороны ВСУ уже летом**

News.ru

Обсяг сюжету: 3. Період: 2024.02.29 16:51 - 2024.02.29 19:17

9. **Шокирующая стратегия Украины: зачем военкомы начали отлавливать стариков**

Военное дело

Обсяг сюжету: 4. Період: 2024.02.29 10:29 - 2024.02.29 19:14

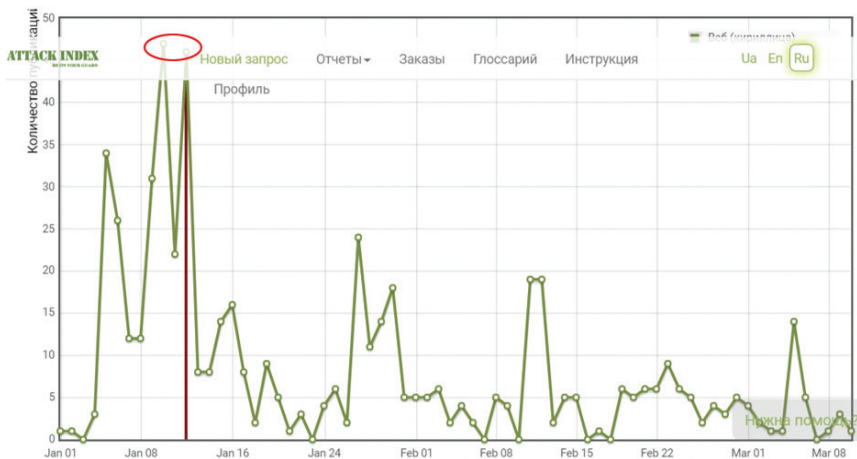
10. **На Авдеевском направлении: в Минобороны РФ заявили о занятии более выгодных позиций г**

RT на русском

Обсяг сюжету: 3. Період: 2024.02.29 11:45 - 2024.02.29 19:09

Скриншот 4. Топ-повідомлення в російських медіа за ключовими словами «Харьков, Россия», 29.02.2024 р.

Про те, що російські деструктивні наративи не досягли своєї мети, свідчать як невелика кількість публікацій в українському медіапросторі (включаючи Телеграм) за ключовими словами «Харків, Росія, окупація» — 675 одиниць, так й низька інформаційна активність з цієї теми (Скриншот 5).

Скриншот 5. Інформаційна активність в медіапросторі Харківщини (січень — березень 2024 року, ключові слова «Харків, Росія, окупація»)

Так, після масованих обстрілів Харкова 02 лютого 2024 року в інформаційному просторі України спостерігалася найвища активність за заданими ключовими словами (Скриншот 6).

Детали на день по запросу [Харків@/1/roci country.ua 2024.02.07](#)

1. **Росія обстрілювала Харківщину ракетами з КНДР**
Без Табу
Обсяг сюжету: 15. Період: 2024.02.07 07:35 - 2024.02.07 19:00
 2. **Росіяни завдали масованого ракетного удару по Україні**
Zaxid.net
Обсяг сюжету: 5. Період: 2024.02.07 08:39 - 2024.02.07 15:27
 3. **Допомагав росіянам мінувати Харківську область. СБУ затримала зрадника**
РБК-Україна
Обсяг сюжету: 3. Період: 2024.02.07 12:46 - 2024.02.07 16:11
 4. **07.02.24 09:31 Доба на Харківщині: ракетні удари по Харкову, окупанти посилили удари**
Цензор.Нет
Обсяг сюжету: 6. Період: 2024.02.07 09:30 - 2024.02.07 11:06
 5. **Російські хакери атакували сайт Міносвіти**
Новолинський портал
Обсяг сюжету: 2. Період: 2024.02.07 16:28 - 2024.02.07 16:55
 6. **Сьогодні 15:40 Поліція показала знешкодження на Харківщині двох російських авіабомб, я**
-
18. **Харків. Унаслідок російського удару постраждало троє людей, є руйнування - фото**
ЛІГАБізнесІнформ
Обсяг сюжету: 1. Період: 2024.02.07 12:08 - 2024.02.07 12:08
 19. **Робимо виснаження ефективним: життєздатна теорія перемоги для України**
Хвиля
Обсяг сюжету: 1. Період: 2024.02.07 11:06 - 2024.02.07 11:06

20. **Через атаку РФ у Миколаєві є жертва, у Києві - двоє загиблих: Зеленський показав насл**
Українські національні новини
Обсяг сюжету: 1. Період: 2024.02.07 10:44 - 2024.02.07 10:44
21. **Барометр свободи слова за січень 2024 року**
Інститут масової інформації
Обсяг сюжету: 1. Період: 2024.02.07 10:30 - 2024.02.07 10:30
22. **Ракетна атака РФ: яка ситуація в Києві, Дрогобичі, Миколаєві, Харкові**
Тексти.org.ua
Обсяг сюжету: 1. Період: 2024.02.07 10:17 - 2024.02.07 10:17
23. **У Вовчанську внаслідок обстрілу постраждали троє людей**
Укрінформ
Обсяг сюжету: 1. Період: 2024.02.07 10:17 - 2024.02.07 10:17

Скриншот 6. *Топ-повідомлення в українському інформаційному просторі за ключовими словами «Харків, Росія, окупація», 07.02.2024 р.*

Показовим є факт відсутності наративів і лексичних маркерів зі словом *окупація* як у наведену дату, так і протягом усього аналізованого періоду. Проактивність реакції українських, зокрема харківських, медіа на ворожі наративи полягала в їхньому ігноруванні. У медіа та телеграм-каналах Харкова цього періоду було позиціоновано такі наративи:

- «Обстріли Харкова та інших міст України — воєнний злочин» (*росіяни вдарили «Ураганом» по цивільним; росіяни вдарили дроном по дитсадку в Золочеві*)
- «Харків вистоїть, необхідно об'єднуватися для протидії ворогу» (*Харків'яни, рідні, вітаю з Новим роком! За минулі 365 днів ми випробували себе на стійкість та витривалість!; Ініціатива #РазомСильні — «історії, які демонструють неймовірну силу та єдність українців»*);
- «Харків — моє місто» (*Мирний Харків — наче інше життя; над захистом Харкова працюємо цілодобово; Ви (лікарі, поліція, журналісти, рятувальні служби) — захист, опора та надія для всього цивільного населення міста*).

Отже, медіа та інтернет-канали Харкова в умовах наступу ворога на місто, обстрілів та агресивних інформаційних атак продемонстрували системність протистояння ворожому наративному дискурсу, що є свідченням когнітивної стійкості. Основні стратегії протистояння, зафіксовані нами, — ігнорування російських наративів, спрямованих на те, щоб викликати у мешканців Харкова почуття безвиході та бажання здати місто армії РФ; просування позитивних регіональних терапевтичних наративів «Харків — моє місто», «Харків вистоїть, необхідно об'єднуватися для протидії ворогу» та національного — «Обстріли Харкова та інших міст України — воєнний злочин».

Висновки та перспективи досліджень. Наративний дискурс як простір інформаційного протистояння потребує активного лінгвістичного вивчення і практичного використання в умовах гібридної війни. Дослідження боротьби наративів на певному етапі дозволяє спрогнозувати дії ворога у реальному часі й виробити ефективні засоби асиметричної проактивної відповіді.

Контент-аналіз з використанням технології Big Data інформаційного простору Харківщини довів можливість прогнозування на основі контент-аналізу нарративного дискурсу противника загострення воєнної ситуації та інтенсивні обстріли міста. Дієвими стратегіями системного протистояння в битві нарративів визначено стратегію ігнорування деструктивних російських нарративів та просування позитивних регіональних, зокрема терапевтичних, нарративів на кшталт «Харків — моє місто», «Харків вистоїть, необхідно об'єднуватися для протидії ворогу».

Перспективним вважається дослідження системної організації та використання нарративного дискурсу в гібридному протистоянні.

Література

1. Бідочко Л. Півторак О., Худін П. Війна і битва нарративів: як російська пропаганда діє в медійному просторі Глобального півдня. *Детектор медіа*, 19.04.2023. URL: <https://detector.media/infospace/article/210274/2023-04-19-viyna-i-bytva-naratyviv-yak-rosiyska-propaganda-diie-v-mediynomu-prostori-globalnogo-pivdnia>.
2. Битва нарративів у медіапросторі в умовах війни: журналісти шліфували навички протистояння російській пропаганді. *Національна спілка журналістів України*, 13.03.2023. URL: <https://nsju.org/novini/bytva-naratyviv-u-mediaprostori-v-umovah-vijny-zhurnalisty-shlifuvaly-navychky-protystoyannya-rosijskij-propagandi>
3. Брокмейер И. Нарратив: проблемы и обещания одной альтернативной парадигмы. *Вопросы философии*, 2000. № 3. С. 29-42.
4. Ліотар Ж.-Ф. Стан постмодерну, 1979. URL: <https://readli.net/sostoyanie-postmoderna>
5. Манковська В. «Росіяни нав'язують нам почуття безвиході, щоб ми хотіли здатися»: як російські фейки змінюють настрої в Харкові. *Гвара Медіа*, 24.02.2024. URL: <http://gwaramedia.com/rosiiany-nav-iazuiut-nam-pochuttia-bezvykhodishchob-my-khotily-zdatysia-ia-rosiyski-feyku-zminiuiut-nastroi-v-kharkovi>
6. Мельникова К. Донбасс: «Мы должны напомнить отколовшимся регионам, что они тоже русские». *EurAsia Dayli*, 19.01.2021. URL: <http://eadaily.com/ru/news/2021/01/19/donbass-my-dolzhy-napomnit-otkolovshimsya-regionam-cto-oni-tozhe-russkie>
7. Снитко О., Гречка С. «Битва нарративів» у сучасному медіапросторі України. *Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика*, 2022. № 44. С. 86-117. <https://doi.org/10.17721/APULTP.2022.44.86-117>.
8. Attack Index: інформаційно-аналітичний ресурс. URL: <https://attackindex.com>.
9. Commander's Handbook for Strategic Communication and Communication Strategy. Ver. 3.0. US Joint Forces Command Joint Warfighting Center, 2010. URL: <http://www.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/a525371.pdf>.
10. Prince G. Narratology. Baltimore: Johns Hopkins UP, 1994. 400 p.
11. Ricoeur P. Memory, History, Forgetting. University of Chicago Press, 2004. https://dl1.cuni.cz/pluginfile.php/738780/mod_resource/content/2/Ricoeur%20-%20Memory%2C%20History%2C%20Forgetting.pdf.
12. Ricoeur P. Time and Narrative. University of Chicago Press, 1990. 281 p.

References

1. Bidochko L. Pivtorak O., Khudin P. (19.04.2023), *War and Battle of Narratives: How Russian Propaganda Works in the Media Space of the Global South* [Viina i bytva naratyviv: yak rosiiska propahanda diie v mediinomu prostori Hlobalnoho pivdnia] in *Detector Media* [Detektor media]. URL: <https://detector.media/infospace/article/210274/2023-04-19-viyina-i-bytva-naratyviv-yak-rosiyska-propaganda-diie-v-mediynomu-prostori-globalnogo-pivdnia>.
2. *The Battle of Narratives in the Media Space in the Conditions of War: Journalists Honed Their Skills in Resisting Russian Propaganda* [Bytva naratyviv u mediaprostori v umovakh viiny: zhurnalisty shlifuvaly navychky protystoiannia rosiiskii propahandij]. National Union of Journalists of Ukraine Natsionalna spilka zhurnalistiv Ukrainy [Natsionalna spilka zhurnalistiv Ukrainy]. URL: <https://nsju.org/novini/bytva-naratyviv-u-mediaprostori-v-umovah-viiny-zhurnalisty-shlifuvaly-navychky-protystoyannia-rosiiskij-propagandi>
3. Brokmeier Y. (2000), Narrative: Problems and Promises of One Alternative Paradigm [Narrativ: problemy i obeshaniya odnoj alternativnoj paradigmy] in Questions of Philosophy. *Voprosy filosofii*. № 3. S. 29-42.
4. Lyotard J.-F. (1979). *The State of Postmodernity* [Stan postmodernu]. URL: <https://readli.net/sostoyanie-postmoderna>.
5. Mankovska V. (2024), *The Russians Impose a Sense of Hopelessness on Us So That We Want to Give Up: How Russian Fakes Change the Mood in Kharkiv* [«Rosiiany naviazuiut nam pochuttia bezvykhodi, shchob my khotily zdatsyia»: yak rosiiski feiky zminiuiut nastroi v Kharkovi] in *Gwara Media* [Hvara Media]. URL: <http://gwaramedia.com/rosiiany-nav-iazuiut-nam-pochuttia-bezvykhodi-shchob-my-khotily-zdatsyia-iak-rosiyski-feiky-zminiuiut-nastroi-v-kharkovi>.
6. Melnikova K. (2021), *Donbass: «We Must Remind the Breakaway Regions That They are Also Russian»* [Donbass: «My dolzhny napomnit otkolovshimsya regionam, chto oni tozhe russkie»] in *EurAsia Dayli*. URL: <http://eadaily.com/ru/news/2021/01/19/donbass-my-dolzhny-napomnit-otkolovshimsya-regionam-chto-oni-tozhe-russkie>.
7. Snytko O., Grechka S. (2022), *Battle of Narratives» in the Modern Media Space of Ukraine* [Bytva naratyviv» u suchasnomu mediaprostori Ukrainy]. *Actual Problems of Ukrainian Linguistics: Theory and Practice* [Aktualni problemy ukrainiskoi lnhvistyky: teoriia i praktyka]. № 44. C. 86-117. DOI: <https://doi.org/10.17721/APULTP.2022.44.86-117>
8. *Attack Index: information and analytical resource*. URL: <https://attackindex.com>.
9. *Commander's Handbook for Strategic Communication and Communication Strategy. Ver. 3.0.* (2010). US Joint Forces Command Joint Warfighting Center. URL: <http://www.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/a525371.pdf>.
10. Prince G. (1994), *Narratology*. Baltimore: Johns Hopkins UP. 400 p.
11. Ricoeur P. (2004), *Memory, History, Forgetting*. University of Chicago Press. URL: https://dl1.cuni.cz/pluginfile.php/738780/mod_resource/content/2/Ricoeur%20-%20Memory%2C%20History%2C%20Forgetting.pdf.
12. Ricoeur P. (1990), *Time and Narrative*. University of Chicago Press. 281 p.